

VU Research Portal

Nederlandse onderwijsresultaten internationaal vergeleken

van Schoonhoven, R.

published in

De Nieuwe Meso
2017

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

van Schoonhoven, R. (2017). Nederlandse onderwijsresultaten internationaal vergeleken. *De Nieuwe Meso*, 2017(2), 51-52.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

1.1 Nederlandse onderwijsresultaten internationaal vergeleken

Renée van Schoonhoven en Marieke Buisman

Aan de hand van internationaal vergelijkende onderzoeken kunnen 'onze onderwijsprestaties' worden vergeleken met die in andere landen. In 1994 gebeurde dat voor het eerst met het IALS-onderzoek, waarmee de geletterdheid en gecijferdheid van de beroepsbevolking in kaart werd gebracht. De opzet en werkwijze kregen eerst een vervolg met de ALL-onderzoeken, die in 2003 en 2008 werden verricht en aansluitend in het PIAAC-onderzoek uit 2012. In deze onderzoeken gaat het om de kernvaardigheden van volwassenen.

In de Onderwijsmonitor (<https://www.trendsinbeeldocw.nl/ocw-stelsels-in-beeld/onderwijs>) is aangegeven hoe Nederland het op dat terrein doet. Het opleidingsniveau van onze beroepsbevolking ligt hoog; met name het aantal hoger opgeleiden ligt ver boven het EU-gemiddelde. Ook het niveau van vaardigheden ligt hoog, namelijk in 'de top vijf'. Indicaties van de prestaties van leerlingen op het vlak van taal, rekenen en natuurwetenschappelijk denken, kunnen we afleiden uit de PIRLS-, TIMSS- en PISA-onderzoeken. Een samenvatting staat eveneens op de Onderwijsmonitor. De onderzoeken wijzen uit dat onze leerlingen in internationaal opzicht bovengemiddeld scoren. In tabel 1 staan de karakteristieken van de genoemde internationaal-vergelijkende onderzoeken opgesomd.

Op grond van het meest recente TIMSS-onderzoek constateert het ministerie van OCW in november 2016 dat sprake is van een beperkte, maar structurele daling van leerlingprestaties op de domeinen rekenen en natuuronderwijs: "Ondanks dat we nog steeds bovengemiddeld scoren, moeten en kunnen wij als Nederland beter." Aangekondigd worden dan ook: aanvullende onderzoeken, meer aandacht voor de vaardigheden van leraren en bijscholing. Het voornemen is verder om taal- en rekenen en ook

natuuronderwijs, prioriteit te geven bij de aanstaande curriculumherziening.

Het meest recente PISA-onderzoek laat eveneens zien dat Nederlandse leerlingen op het voortgezet onderwijs bovengemiddeld scoren. In de EU is ons bestel 'top'. Maar, zo signaleert OCW in een brief aan de Kamer in december 2016, andere landen komen wel dichterbij, waardoor in de toekomst een kleine verandering in de Nederlandse scores kan leiden tot een flinke daling op de ranglijsten. Bovendien wordt geconstateerd dat onze scores een licht dalende trend vertonen. "We kunnen en mogen hier geen genoegen mee nemen", aldus OCW. Ook in het licht van deze resultaten wordt vervolgonderzoek aangekondigd. Er zal tevens een dialoog worden gestart met diverse onderwijsorganisaties en de Inspectie van het Onderwijs over een voorstel om te komen tot verbetering van de (internationale) prestaties voor wiskunde, natuurkunde en lezen.

Overigens is op onder meer de opzet en methodologie van genoemde onderzoeken wel wat af te dingen. Roger Standaert gaat daar in zijn bijdrage aan dit focusdeel nader op in. In dat licht beschouwd moeten constatering van beleidsmakers over dalende resultaten, trends en de noodzaak van interventies wel enigszins worden genuanceerd.

1.2 Educatief toerisme

Anneke Westerhuis

Kun je onderwijsstelsels vergelijken? Colin Brock, redacteur van *Education in the European Union*, een publicatie waarin de onderwijsstelsels van dertien EU-landen vergeleken worden, merkt op dat landen als Brazilië, de Verenigde Staten of China tenminste twee keer zo groot zijn dan Europa waar desondanks tenminste 46 landen verschillende onderwijsstelsels hebben ontwikkeld. Dat is evenwel geen toeval. Volgens Andy Green, auteur van *Education, Globalization and the Nation State*, is onderwijs vaak gebruikt door overheden van pas geformeerde landen om aan natievorming te doen, om met de inzet van een eigen

Tabel 1.

	Omschrijving	Meest recente jaar?	Welke doelgroep?	Wat?
ALL	<i>Adult literacy and life skills survey</i>	2003, 2008	Volwassenen	Geletterdheid, gecijferdheid, ICT-vaardigheid; probleemoplossing
IALS	<i>International adult literacy survey</i>	1994	Volwassenen	Functionele geletterd- en gecijferdheid
PIAAC	<i>Programme for the international assessment of adult competencies</i>	2012	Volwassenen	Taal- en rekenvaardigheid; probleemoplossing
PIRLS	<i>Progress in international reading literacy study</i>	2016 (elke vijf jaar)	Leerlingen van 9-10 jaar (groep 6)	Leesprestaties, begrijpend lezen
PISA	<i>Programma for international student assessment</i>	2015 (elke drie jaar)	Leerlingen van 15 jaar	Natuurwetenschappen, wiskunde en leesvaardigheid
TIMSS	<i>Trends in international mathematics and science study</i>	2015 (elke vier jaar)	Leerlingen van 9-10 jaar (groep 6)	Rekenen en natuuronderwijs

stelsel een collectief en uniek beeld te ontwikkelen van de eigenheid van het land. De verknoping van de nationale geschiedenis en stelselontwikkelingen biedt inderdaad weinig aanknopingspunten voor vergelijkingen. Kom je voorbij het rubriceren van overeenkomsten en verschillen? Vergelijkende studies kiezen dan ook veelal een invalshoek buiten het onderwijs zelf: in de samenhang tussen politieke of economische ontwikkelingen en onderwijsbeleid bijvoorbeeld.

Unieke beelden

De veertien landenportretten die door Brock bijeen zijn gebracht, brengen de uniciteit van de stelsels in beeld en hoe die historisch zijn gegroeid. Het hoofdstuk over Nederland, van de hand van Hulya Kosar Altinyelken en Sjoerd Karsten, beschrijft bijvoorbeeld

de structuur van het voorgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs, maar besteedt de meeste aandacht aan de in internationale optiek opvallende vrijheid van onderwijs ('een exportproduct'). Dat wil zeggen, de vrijheid om een school te stichten en in te richten en - voor de ouders - om een school voor hun kinderen te kiezen. En dat deze vrijheid - zonder dat dit implicaties heeft voor de financiering van een school - alleen maar groter is geworden (deregulering). Het staat er niet met zoveel woorden, maar in hun selectie van *contemporary issues* tonen de auteurs ook de keerzijde van deze vrijheid: de vroege selectie in het voortgezet onderwijs, het gebrek aan souplesse van het stelsel om immigrantenkinderen op te vangen en het ontstaan van witte en zwarte scholen.